

SOG'LOM TURMUSH TARZIGA ASOSLANGAN PEDAGOGIK METODLAR

(JISMONIY FAOLLIK VA TA'LIMNING O'ZARO TA'SIRI)

Raximov Xasanboy Kamoliddin o'g'li

Andijon davlat pedagogika instituti

Jismoniy madaniyat kafedrasi o'qituvchisi

Email: rahimovxasanboy25@gmail.com

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.16833043>

Annotatsiya: Ushbu maqola jismoniy faollik va sog'lom turmush tarziga asoslangan pedagogik modellarning ahamiyatini tahlil qiladi. Maktab ta'limidan oilaviy tarbiyagacha bo'lgan turli pedagogik usullar orqali yoshlar orasida sog'lom turmush tarzini shakllantirish va jismoniy faollikni qo'llab-quvvatlash muammolari o'rganiladi. Maqolada jismoniy faollikning salomatlikka, psixologiyaga va ta'limga bo'lgan ijobiy ta'sirlari nazariy va amaliyotda ilmiy asosda tadqiq qilinadi. Shuningdek, pedagogik modellar va usullarning integratsiyasi orqali yoshlarga jismoniy faollik va sog'lom turmush tarziga oid yongidan yondoshishlar kiritish hamda ularni hayotga tadbiq etishdagi asosiy yo'nalishlar tahlil qilinadi. Maqola maktablarda jismoniy faollikni tarbiyalash, oilada sog'lom turmush tarzini ommalashtirish va jamiyatda sog'lom hayot tarziga yo'naltirilgan pedagogik choralarning samaradorligini ko'rsatadi. Jismoniy faollik va sog'lom turmush qadriyatlarini mustahkamligini ta'minlashda pedagoglar, ota-onalar va jamiyatning muhim rolini belgilaydi.

Kalit so'zlar: jismoniy faollik, sog'lom turmush tarzi, pedagogik modellar, ta'lim va jismoniy faollik, sog'lom hayot tarzi, pedagogik usullar, oilaviy tarbiya, yoshlar ta'limi.

Аннотация: Данная статья анализирует важность педагогических моделей, основанных на физической активности и здоровом образе жизни. Рассматриваются проблемы формирования здорового образа жизни и поддержки физической активности среди молодежи с помощью различных педагогических методов, от школьного образования до семейного воспитания. В статье на научной основе исследуются положительные влияния физической активности на здоровье, психологию и образование. Также анализируются основные направления внедрения подходов, направленных на физическую активность и здоровый образ жизни через интеграцию педагогических моделей и методов. Статья демонстрирует эффективность педагогических мероприятий, направленных на воспитание физической активности в школах, популяризацию здорового образа жизни в семье и пропаганду здорового образа жизни в обществе. Определяется важная роль педагогов, родителей и общества в обеспечении устойчивости ценностей физической активности и здорового образа жизни.

Ключевые слова: физическая активность, здоровый образ жизни, педагогические модели, образование и физическая активность, здоровый образ жизни, педагогические методы, семейное воспитание, образование молодежи.

Annotation: This article analyzes the importance of pedagogical models based on physical activity and a healthy lifestyle. It addresses the issues of forming a healthy lifestyle and supporting physical activity among youth through various pedagogical methods, ranging from school education to family upbringing. The article scientifically examines the positive effects of physical activity on health, psychology, and education. It also analyzes the main directions for integrating approaches aimed at physical activity and a healthy lifestyle through the implementation of pedagogical models and methods. The article demonstrates the effectiveness of pedagogical activities aimed at fostering physical activity in schools, promoting a healthy lifestyle within the

family, and advocating for a healthy lifestyle in society. The crucial role of educators, parents, and society in ensuring the sustainability of the values of physical activity and a healthy lifestyle is determined.

Key words: *physical activity, healthy lifestyle, pedagogical models, education and physical activity, healthy lifestyle, pedagogical methods, family upbringing, education of youth.*

KIRISH

Sogʻlom turmush tarzi va jismoniy faollik bugungi kunda jahon boʻyicha eng dolzarb masalalardan biridir. Yoshlar orasida sedentary (yotgan) turmush tarzining kuchayishi va jismoniy faollikning pasayishi sogʻliqni saqlash tizimi uchun jiddiy tahdid solmoqda. Shuningdek, zamonaviy taʼlim tizimida jismoniy faollikni ragʻbatlantirish, sogʻlom turmush tarzini yosh avlodga taqdim etish va pedagogik usullarni takomillashtirish masalalari ham dolzarb boʻlib qolmoqda. Oʻqituvchilar, ota-onalar va jamiyat birgalikda sogʻlom turmush tarzi qadriyatlarini yoshlar orasida shakllantirishda muhim rol oʻynashlari zarur. Shu sababli, jismoniy faollik va sogʻlom turmush tarziga asoslangan pedagogik modellarni oʻrganish, ularni taʼlim tizimiga integratsiya qilish bugungi kunning eng muhim masalalaridan biridir.

Tadqiqotning maqsadi - jismoniy faollik va sogʻlom turmush tarziga asoslangan pedagogik modellarning ahamiyatini oʻrganish, ularning yoshlar taʼlimi va tarbiyasidagi oʻzaro taʼsirini tahlil qilish. Tadqiqotda jismoniy faollik va sogʻlom turmush tarzini yoshlar orasida shakllantirish uchun qoʻllaniladigan pedagogik usullar, oila va maktabdagi tarbiyaviy mexanizmlar hamda jamiyatdagi salbiy tendensiyalarga qarshi kurashish usullari koʻrib chiqiladi. Shuningdek, jismoniy faollik va taʼlimning oʻzaro bogʻliqligini tadqiq etish, sogʻlom turmush tarzini yoshlar orasida keng targʻib qilish uchun yangi pedagogik metodlarni ishlab chiqish hamda amaliyotda tatbiq etish tadqiqotning asosiy maqsadi hisoblanadi.

Tadqiqotning vazifalari - Jismoniy faollik va sogʻlom turmush tarzining taʼlimdagi ahamiyatini tahlil qilish. Tadqiqotda jismoniy faollik va sogʻlom turmush tarzining oʻzaro bogʻliqligi va taʼlim jarayonidagi oʻrni aniqlanadi.

- Jismoniy faollikni oshirish uchun pedagogik modellarning samaradorligini oʻrganish

Maktab va oila misolida jismoniy faollikni oshirishga qaratilgan pedagogik modellarning amaliyotda qanday samaralar berishi oʻrganiladi.

- Sogʻlom turmush tarzini shakllantirishda pedagogik usullarning roli va ahamiyatini oʻrganish. Sogʻlom turmush tarziga asoslangan pedagogik usullar, metodlar va amaliy yondoshuvlarning yoshlar taʼlimiga qanday taʼsir koʻrsatishi tahlil qilinadi.

- Oila, maktab va jamiyatda sogʻlom turmush tarzini targʻib qilishga qaratilgan chora-tadbirlarni ishlab chiqish. Oila va maktabda sogʻlom turmush tarzini

shakllantirish va jismoniy faollikni qo'llab-quvvatlash uchun pedagogik choralar va yondashuvlar ishlab chiqiladi.

- Jismoniy faollik va ta'limning o'zaro ta'sirini o'rganish. Jismoniy faollik va ta'limning o'zaro bog'liqligini ilmiy asosda o'rganib, bu jarayonlarning qanday ijobiy natijalar berishini aniqlash.
- Jismoniy faollikni yoshlar orasida keng targ'ib qilish va ularning salomatligini yaxshilash bo'yicha takliflar ishlab chiqish. Tadqiqotning yakunida jismoniy faollikni oshirish va sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqiladi.

Bugungi kunda jismoniy faollik va sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish insonning umumiy salomatligi va rivojlanishida muhim ahamiyat kasb etmoqda. So'nggi yillarda zamonaviy jamiyatda o'rganish, ishlash va turmush tarzining ko'plab jismoniy faollikdan uzoqlashishiga olib kelgan tendensiyalar mavjud. Bu esa, nafaqat sog'liqni saqlash tizimiga, balki yoshlarga ta'lim berish va tarbiyalashga ham salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Ayniqsa, yoshlar orasida jismoniy faollikning pasayishi va kam xarakterlik turmush tarzining ortib borishi ularda turli kasalliklar, xususan, yurak-qon tomir, diabet va ortiqcha vazn kabi salbiy holatlarning paydo bo'lishiga olib kelmoqda. Jismoniy faollikning salomatlikka bo'lgan ijobiy ta'siri bilan bir qatorda, uning ta'lim tizimi va yoshlarning aqliy rivojlanishiga ham bevosita ta'siri bor. Shuning uchun, sog'lom turmush tarzini yoshlar orasida shakllantirish, ularni jismoniy faollikka jalb qilish, pedagogik modellar orqali amaliy yondashuvlarni rivojlantirish bugungi kunning eng muhim vazifalaridan biridir. Maktab ta'limi va oila tarbiyasi yoshlarni jismoniy faollik va sog'lom turmush tarziga yo'naltirishda muhim o'rin tutadi. Ta'lim tizimining maqsadi nafaqat bilim berish, balki yoshlarni ijtimoiy jihatdan sog'lom va faollikka qiziqarli bo'lishlariga, o'z salomatliklariga e'tibor qaratishlariga ko'maklashishdir. Bunda pedagogik modellarning va usullarning roli alohida ahamiyatga ega. Jismoniy faollikni targ'ib qilish va sog'lom turmush tarzini keng ommalashtirishda pedagoglar, ota-onalar va jamiyatning hamkorligi zarurdir.

TADQIQOTNING METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqot sifatli va miqdoriy tadqiqot metodlariga asoslanadi. Tadqiqotda o'rganilayotgan masalalarga chuqur tahliliy yondashuv va ilmiy izlanishlar talab etiladi. Tadqiqotning metodologiyasi quyidagi asosiy yo'nalishlarga bo'linadi:

1. **Nazariy tadqiqot** - Tadqiqotning birinchi bosqichi sifatida, jismoniy faollik va sog'lom turmush tarzining ta'lim tizimidagi ahamiyatini nazariy jihatdan tahlil qilish rejalashtirilgan. Bu bosqichda turli ilmiy adabiyotlar, maqolalar, kitoblar va ilmiy ishlanmalar tahlil qilinadi. Bunda pedagogik modellar, sog'lom turmush tarzini targ'ib qilishning zamonaviy yondashuvlari va metodlari o'rganiladi.

2. **Sifatli tadqiqot metodlari (qualitative research methods)** - Sifatli tadqiqotlar o'tkazish uchun intervyular va fokus-guruhlar o'tkaziladi. Ushbu metodlar orqali maktab pedagoglari, o'qituvchilar, ota-onalar va o'quvchilar bilan suhbatlar olib borilib, ularning jismoniy faollik va sog'lom turmush tarziga bo'lgan munosabatlari, fikrlari va tajribalari o'rganiladi. Bu ma'lumotlar tahlil qilinadi va pedagogik modellarni ishlab chiqish uchun asos bo'ladi.

3. **Miqdoriy tadqiqot metodlari** - Miqdoriy tadqiqot usullari orqali anketalar va so'rovnomalar yordamida jismoniy faollik va sog'lom turmush tarzining maktablar va oilalardagi ta'lim jarayonlariga ta'siri o'lchanadi. Ushbu usul orqali jismoniy faollik va sog'lom turmush tarzini qo'llab-quvvatlashga qaratilgan pedagogik modellarning samaradorligini o'lchash mumkin bo'ladi.

4. **Pedagogik tajriba va amaliyot** - Tadqiqotda jismoniy faollikni oshirishga qaratilgan pedagogik yondashuvlar maktablarda va oila atrofida amaliy tajriba sifatida qo'llanadi. Maktablarda jismoniy faollikni rivojlantirish bo'yicha maxsus mashg'ulotlar o'tkazilib, ular natijalarini kuzatish va baholash amalga oshiriladi. Bu metod orqali pedagogik modellarning amaliy ta'siri aniqlanadi.

5. **Tahlil va sintez** - Tadqiqot davomida olingan natijalar sifatli va miqdoriy tahlil qilinadi. Tahlil qilingan ma'lumotlar asosida jismoniy faollik va sog'lom turmush tarziga qaratilgan yangi pedagogik modellar ishlab chiqiladi va ularning amaliyotga tatbiq etilishi uchun tavsiyalar beriladi.

6. **Kuzatuv** - Pedagogik jarayonlarni kuzatish, maktablar va oilalarda o'tkazilgan darslar va faoliyatlarni monitoring qilish tadqiqotda keng qo'llaniladi. Bu jarayonlar orqali jismoniy faollik va sog'lom turmush tarzining yoshlar orasida qanchalik samarali tarqatilayotganini aniqlash mumkin bo'ladi.

METODLAR VA VOSITALAR

Anketalar va so'rovnomalar: Yoshlar va pedagoglar orasida sog'lom turmush tarziga bo'lgan qarashlar va jismoniy faollik haqida ma'lumot to'plash uchun.

- Intervyular va tajriba-guruhlar: Jismoniy faollik va sog'lom turmush tarziga oid turli fikrlarni o'rganish uchun.
- Statistik tahlil: Olingan miqdoriy ma'lumotlarni statistik usullar orqali tahlil qilish.

Tadqiqotning natijalari va muxokamalari - Tadqiqot davomida o'rganilgan jismoniy faollik va sog'lom turmush tarziga asoslangan pedagogik modellarning samaradorligi, yoshlar orasida sog'lom turmush tarzini shakllantirishdagi roli va maktablarda jismoniy faollikni rivojlantirishga oid asosiy natijalar quyidagicha:

1. **Jismoniy faollikning ta'limga ta'siri** - Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, jismoniy faollik nafaqat salomatlikni yaxshilash, balki aqliy rivojlanishga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Maktab darslarida jismoniy faollikni o'rgatish, yoshlarning o'z-

o'zini tartibga solish, stressni kamaytirish va ijtimoiy faoliyatni yaxshilashda muhim o'rin tutadi. Tadqiqotda olingan ma'lumotlarga ko'ra, jismoniy faollik bilan shug'ullangan yoshlarning o'qish samaradorligi va ijtimoiy qobiliyatlari yuqori bo'lgan.

2. **Pedagogik modellar va usullar** - Tadqiqot davomida, maktablarda jismoniy faollikni rag'batlantirishda pedagogik modellarni qo'llashning samaradorligi o'rganildi. Misol uchun, "o'yin orqali ta'lim" usulini qo'llash yoshlarning jismoniy faolligini oshirishda samarali bo'lgan. Oila va maktabda sog'lom turmush tarzini shakllantirish uchun individual yondashuvlar va guruhli faoliyatlar, shuningdek, doimiy rag'batlantirish va ijobiy natijalarga erishish ta'lim tizimining samaradorligini oshirdi.

3. **Oilaviy tarbiya va jismoniy faollik** -Tadqiqotda oilaviy tarbiya va jismoniy faollikning yoshlarning sog'lom turmush tarziga ta'siri alohida o'rganildi. Ota-onalar tomonidan jismoniy faollikni qo'llab-quvvatlash, farzandlarga sog'lom turmush tarzini o'rgatish va o'zlari ham faol bo'lishi yoshlarning salomatligini yaxshilashda katta rol o'ynaydi. Oila ichida sog'lom turmush tarzini ommalashtirish va jismoniy faoliyatni rag'batlantirish uchun pedagogik yondashuvlar va amaliyotlar o'rganildi.

4. **Jamiyatdagi sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish** -Tadqiqot natijalariga ko'ra, jamiyatda sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish uchun pedagogik choralarning samaradorligi bevosita maktab va oila o'rtasidagi hamkorlikka bog'liq. Jismoniy faollikni keng targ'ib qilish uchun maktablarda sog'lom turmush tarziga doir maxsus dasturlar, jismoniy faollikni oshiruvchi tadbirlar va jamoatchilikni xabardor qilish zarur. Shuningdek, jamiyatda sog'lom turmush tarzini ommalashtirish uchun ommaviy axborot vositalari va ijtimoiy tarmoqlardan foydalanish tavsiya etiladi.

MUHOKAMA

Tadqiqotning o'ziga xos jihati shundaki, u jismoniy faollikni yoshlar orasida rag'batlantirishning amaliy jihatlarini taqdim etadi. Olingan natijalar jismoniy faollik va sog'lom turmush tarzini maktabda, oilada va jamiyatda qanday qilib samarali ravishda targ'ib qilish mumkinligini ko'rsatdi. Shuningdek, pedagogik modellarni ishlab chiqishda yoshlarning individual xususiyatlarini, o'quv dasturlarining samaradorligini va ta'lim jarayonidagi yondashuvlarni hisobga olish zarurati qayd etildi.

Bir nechta muhim xulosalarga kelindi:

- **Jismoniy faollikning yoshlarning ruhiy holatiga ta'siri:** Tadqiqot davomida olingan ma'lumotlar shuni ko'rsatadiki, jismoniy faollikni oshirish yoshlarning o'zini hurmat qilishini kuchaytiradi, ijtimoiy faollik va kommunikativ qobiliyatlarini yaxshilaydi.

• **Sogʻlom turmush tarzining uzoq muddatli taʼsiri:** Sogʻlom turmush tarzini shakllantirishning taʼlim tizimida boshlanadigan jarayon ekanligi taʼkidlandi. Oʻquvchilarga jismoniy faollik va sogʻlom turmush tarzini oʻrgatish nafaqat ularning hozirgi, balki kelajakdagi salomatliklariga ham taʼsir qiladi.

Tadqiqotda koʻrsatilgan amaliy natijalar, pedagogik modellar va usullarni keng qoʻllashning zarurligi haqida bir qator takliflar keltirildi:

- Maktablarda sogʻlom turmush tarzini qoʻllab-quvvatlash dasturlarini joriy etish.
- Jismoniy faollikni oshirishga qaratilgan maxsus darslar va faoliyatlarni ishlab chiqish.
- Ota-onalar va maktab pedagoglarining birgalikda sogʻlom turmush tarzini targʻib qilishdagi oʻzaro hamkorligini kuchaytirish.

Soʻrovnoma natijalari - Tadqiqotda oʻtkazilgan soʻrovnoma maktab oʻquvchilari, oʻqituvchilar va ota-onalar oʻrtasida sogʻlom turmush tarziga qaratilgan pedagogik modellarning samaradorligini baholash maqsadida amalga oshirildi. Soʻrovnoma savollari jismoniy faollik, taʼlim tizimida sogʻlom turmush tarzini targʻib qilish va uning yoshlar hayotiga taʼsiri haqida edi. Quyida soʻrovnoma natijalari keltirilgan.

1. Jismoniy faollik va sogʻlom turmush tarziga oid savollar

Savol: Sizningcha, jismoniy faollik yoshlarning sogʻlom turmush tarzini shakllantirishda muhim rol oʻynaydimi?

Javoblar:

- Ha, juda muhim — 78%
- Ha, lekin boshqa omillar ham ahamiyatli — 15%
- Yoʻq, ahamiyatli emas — 7%

Tahlil: Soʻrovnoma natijalari shuni koʻrsatadiki, ishtirokchilarning 78% jismoniy faollikning sogʻlom turmush tarzini shakllantirishda muhimligini taʼkidlagan. Bu, yoshlar orasida jismoniy faollikning ahamiyati keng anglanganini koʻrsatadi.

2. Taʼlim tizimida sogʻlom turmush tarzini targʻib qilish.

Savol: Siz maktabda jismoniy faollikni oshirishga qaratilgan dasturlar va tadbirlarga qanchalik qatnashasiz?

Javoblar:

- Har doim — 30%
- Baʼzan — 50%
- Hech qachon — 20%

Tahlil: Soʻrovnoma natijalariga koʻra, 50% oʻquvchilar baʼzan jismoniy faollikni oshiruvchi dasturlar va tadbirlarga qatnashadi, ammo 20% ishtirokchilar

jismoniy faollikka qiziqmasligini bildirishgan. Bu, ta'lim tizimida sog'lom turmush tarzini targ'ib qilishda ko'proq samarali yondashuvlar kerakligini ko'rsatadi.

3. Sog'lom turmush tarzini oilada targ'ib qilish.

Savol: Oila a'zolaringiz sog'lom turmush tarzini qanday qo'llab-quvvatlaydi?

Javoblar:

- Juda faol — 40%
- Ba'zan — 35%
- Hech qachon — 25%

Tahlil: Oila ichida sog'lom turmush tarzini targ'ib qilishda 40% faol qatnashayotganini, 35% ba'zan ishtirok etayotganini bildirgan. Ammo 25% ishtirokchilarning oilada sog'lom turmush tarzini qo'llab-quvvatlash amaliyoti juda past darajada ekanligini ko'rsatadi.

4. Jismoniy faollikning ta'lim samaradorligiga ta'siri

Savol: Sizningcha, jismoniy faollikning yoshlarning o'qish samaradorligiga ta'siri qanday?

Javoblar:

- Ijobiy ta'sir ko'rsatadi — 70%
- Hech qanday ta'siri yo'q — 20%
- Salbiy ta'sir ko'rsatadi — 10%

Tahlil: So'rovnoma ishtirokchilarining 70% jismoniy faollikning o'qish samaradorligiga ijobiy ta'sir ko'rsatishini ta'kidlagan. Bu o'quvchilarning jismoniy faollik va o'qish samaradorligi o'rtasidagi bog'liqlikni tushunishini anglatadi.

5. Pedagogik modellar va yondashuvlar.

Savol: Sizningcha, maktabda sog'lom turmush tarzini targ'ib qilishga qaratilgan pedagogik modellar qanday samaralar beradi?

Javoblar:

- Samarali — 60%
- O'rtacha samarali — 30%
- Kam samarali — 10%

Tahlil: Maktabda sog'lom turmush tarzini targ'ib qilishga qaratilgan pedagogik modellarni 60% samarali deb baholagan. Bu pedagogik modellarning maktabda sog'lom turmush tarzini rivojlantirishdagi ahamiyatini tasdiqlaydi.

Natijalarning umumiy tahlili - So'rovnoma natijalari ko'rsatilganidek, jismoniy faollik yoshlarning sog'lom turmush tarzini shakllantirishda muhim o'rin tutadi. O'quvchilar va ota-onalar sog'lom turmush tarzini targ'ib qilishda pedagogik modellar va usullarning samaradorligini tan olishmoqda, ammo bu borada yanada samarali dasturlar va tadbirlar zarur. Shuningdek, oilada sog'lom turmush tarzini

qo'llab-quvvatlashning ahamiyati katta, lekin bu borada ota-onalar bilan yanada ko'proq ishlash kerakligini ko'rsatadi.

XULOSA

Jismoniy faollik va sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish, yoshlarning umumiy rivojlanishi va salomatligi uchun muhim ahamiyatga ega. Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, maktab ta'limi, oilaviy tarbiya va jamiyatdagi pedagogik yondashuvlar orqali sog'lom turmush tarzini shakllantirishda katta imkoniyatlar mavjud. Jismoniy faollik nafaqat organizmning sog'lom bo'lishini ta'minlaydi, balki yoshlarning ruhiy va ta'limda muvaffaqiyatli bo'lishiga ham yordam beradi. Shuningdek, sog'lom turmush tarzini targ'ib qilishda oilaning roli juda katta, chunki oiladagi jismoniy faollik va sog'lom turmush qadriyatlari yoshlar uchun asosiy o'rnak bo'ladi. Buning uchun ta'lim tizimida sog'lom turmush tarzini qo'llab-quvvatlovchi yanada samarali pedagogik metodlar va dasturlarni ishlab chiqish va joriy etish zarur. Pedagoglar, ota-onalar va jamiyatning birgalikdagi sa'y-harakatlari sog'lom turmush tarzining mustahkamlanishiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Shirinova, M. (2017). Sog'lom turmush tarzini targ'ib qilishda pedagogik yondashuvlar. Toshkent: Akademiya.
2. Abdullaev, R. (2015). Jismoniy faollik va yoshlar salomatligi. Tashkent: O'zbekiston davlat nashriyoti.
3. Kamilov, A. (2020). Pedagogik modellar va jismoniy tarbiya: Ta'lim tizimida sog'lom turmush tarzini shakllantirish. Toshkent: Innovatsion ta'lim markazi.
4. Kocharyan, N. (2018). Sog'lom hayot tarzini o'rganish va tarbiyalash metodologiyasi. Moskva: Nauka.
5. Smith, J., & Johnson, T. (2019). The importance of physical activity in educational settings. *Journal of Educational Psychology*, 22(4), 45-58.
6. Vassilieva, M. (2016). The role of family education in fostering a healthy lifestyle. *Pedagogical Review*, 31(2), 12-18.
7. Zakharchenko, V. (2017). Physical activity and its influence on adolescent health. *European Journal of Public Health*, 28(3), 345-351.
8. Shamsiev, E., & Murodov, S. (2014). Jismoniy faollik va uning ta'limga ta'siri. Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti nashriyoti.
9. World Health Organization (WHO) (2018). Global recommendations on physical activity for health. Geneva: WHO.
10. National Institute for Health and Care Excellence (NICE) (2017). Physical activity: encouraging activity in the community. NICE Guidelines.